

11. september 2020

EM 2020/39

I henhold til § 36 i Forretningsordenen for Inatsisartut, fremsætter jeg følgende forslag til forespørgselsdebat:

Forslag om forespørgselsdebat om sprogundersøgelse, således at vi kan udarbejde en handlingsplan om vores sprog.

(Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit)

De oplysninger om sprogets status er omkring 14 - 19 år gamle. Jeg finder det vigtigt, at vi har helt klare mål omkring vores sprog, som er landets officielle sprog.

De seneste sprogundersøgelser i vores land havde udgangspunkt i folks selvrapporteringer. Når en person vurderer sig selv, har personen en tendens til at overvurdere sig selv, ligesom en person også kan have en tendens til at undervurdere sig selv. Disse undersøgelser er de eneste undersøgelser vi har og disse tog udgangspunkt i at folk vurderede dem selv om hvilke værdier de fandt som moderne på det givne tidspunkt. Sådanne undersøgelser har vi brug for.

Sådanne sprogundersøgelser og indsamling af oplysninger er et billede af tiden og som vi har gavn af. Når man undersøger sprogets stilling i samfundet, vil det vise følgende: hvor koncentreret dem der bruger sproget og dialekterne er, hvor afsindiges de er, hvor spredt de er, særegenheder på lokaliteter, sprog som bruges mundtligt og skriftligt samt deres evner herfor, hvem der har brug for at udvikle deres sprogfærdigheder og hvordan eller om de har brug for særlig indsats, hvor sprogresourcerne og behovene er og hvor mange der er, samt hvilke behov og mangler der er samt hvordan disse skabes og udvikles, samt ikke mindst hvilke retninger en totaludvikling kræver samt deres retninger i de skoler de går i, det være sig i ledelsen, i erhvervslivet, i erhvervsskolen, i kulturlivet og i det daglige liv m.v.

Hvis vi havde sprogundersøgelsesresultater og disse fornys/undersøges løbende, så havde vi et overblik over hvordan det står til med det grønlandske sprog, ligesom man løbende kan måle hvilken retning det kører. I dag der starter man forskellige initiativer i blinde og alt efter hvad man synes er bedst, og disse initiativer er sikkert usammenhængende, ligesom man ikke ved om samme initiativ er i gang i andre instanser.

Brug af det grønlandske sprog kontrolleres gennem sprogloven. Nu nuværende tidspunkt har vi ingen talmateriale der viser i hvor stor grad ord fra andre sprog indlemmes i det grønlandske sprog, og hvor dygtige vi er til at stå imod sådanne indlemmelser. Såfremt stadigvæk færre benytter det grønlandske sprog og hvis vores sprog kommer i fare – så må vi registrere hvordan sproget benyttes – ikke ud fra generel brug, men i hvilken sammenhæng sproget benyttes. Hvis vi kunne det kan vi være med til at

påpege hvordan og hvor vi kunne forsvare vores sprog (f.eks. i skoler, gennem kulturpolitik, i medier m.v.).

Disse sker fordi der ingen plan og strategiplan er for sprog. Vi kunne gennem en bevilling få mere realistisk plan og undersøgelse af brug af vores sprog, ligesom bevillingen kunne styrke vores sprog. Dermed kunne vi undgå sprogdebatter der tager udgangspunkt i følelser og gætterier. Det vil ligeledes medføre en velbegrundet fælles strategiplan for vores sprog, ligesom sammenhængende indsatser kan påbegyndes.

Viden om brug af sprog kunne være det vigtigste fundament i forskning af vores sprog, ligesom vi for første gang vil have troværdige tal omkring brug af vores sprog her i landet, hvilket vil kunne understøtte alle initiativer.

Gennem løbende styrkelse af sproget kunne vi tydeliggøre de gældende rettigheder, idet man fremadrettet vil kunne se om menneskerettighederne opfyldes på det sproglige område, om der er noget der skal udvikles eller om der kræves særlige initiativer.

Man kan så i hele verden udarbejde strategiplaner for beskyttelse af det oprindelige befolkningers sprog. Sådanne undersøgelser er allerede igangsat hos nogle af vores frænder, hvor de eksempelvis kan konstatere, at antallet af folk der taler Inuktitut er i stadig tilbagegang. Sådanne faktuelle oplysninger afstedkommer klare handlingsplaner.

Hvad angår uddannelse, kunne man gennem en officiel sprogsmål danne grundlag for målsætninger om undervisning i vores sprog samt mere sproglig integration i samfundet. Der vil man kunne konstatere hvilke behov der findes samt at vurdere graden af disse behov. Man kunne opstarte mere specifikke forskningsindsatser, idet klare tal vil kunne vise hvor man skal udføre en forskningsindsats.

Sprogundersøgelser er kostbare og kræver tid. Desuagtet er det nødvendigt at foretage disse, hvorfor vi bør bevilge midler til disse formål.

Vi har i vores land en politik om udvikling samt udnyttelse af vores sprog, men for at sikre vores sprog fremadrettet, må vi foretage undersøgelse af vores sprog for at kunne lave handlingsplan om vores sprog.

Hvis vi finder udvikling af vores sprog vigtigt, bør vi så ikke finde de nødvendige midler? Hvad mener partierne om dette?